

Framtidens forskning • Professor Edna Graneli på Linnéuniversitetet ingår i forskningsberedningen och är en av de som styr hur forskningen ska se ut i framtiden.

Graneli - Vår lokala röst om

KALMAR

En dag ringde högskole- och forskningsminister Tobias Krantz (FP), ordförande för forskningsberedningen, från en tjänsteresa i Beijing i Kina till Edna Graneli.

Hon är professor i akvatisk ekologi vid Linnéuniversitetet i Kalmar, och jobbar med livet och miljön i haven.

– Jag fick frågan om jag var intresserad av att medverka i arbetet med forskningsberedningens förslag. Det kändes viktigt för lilla Kalmar. De valde någon de tycker kan något. Det var inte efter kvoterings.

Jobbat för båda sidor

För en tid sedan redovisades förslaget. Det är inte första gången Edna Graneli medverkat i en forskningsberedning.

– Förra gången leddes den av Thomas Östros (S), dåvarande utbildningsminister, så nu har jag arbetat för båda de politiska sidorna. Forskning är viktig för Sveriges framtid.

– Skillnaden är att nu har forskningsberedningen också ledamöter från industrin. Näringslivet vill ha hjälp med ny kunskap och nya forskningsresultat, för att snabbt få fram nya patent och produkter som kan konkurrera internationellt.

– Tidigare var inriktningen helt mot de olika lärosätena.

Edna Graneli påpekar att Sverige går en mycket

ovanlig väg med forskningsberedningen, som ger direkta rekommendationer till regeringen.

– Det är få länder som har det så. I stället brukar en klumpsumma pengar ges till de olika forskningsråden.

För att vara ett litet land presterar svenska forskare internationellt sett mycket bra.

– Ta situationen i Norge exempelvis, även om jämförelsen inte stämmer helt. Norge har ju betydligt mindre befolkning. Svenska forskare är ofta citerade internationellt. Norges hamnar långt efter.

Ökade anslag

Sverige utmärker sig även när det gäller anslagna ekonomiska resurser även om mer krävs för att öka konkurrenskraften. I forskningsberedningens förslag nämner ministern att anslagen till forskning ökat under nuvarande mandatperiod.

– Ja, men de är fortfarande långt från målet inom Sverige och EU om att 3 procent av BNP, bruttonationalprodukten, ska användas till forskning. Sverige anslår 1,2 procent, och det är bra. Flera länder i Europa satsar bara 0,5–0,6 procent.

– Snålheten bedrar vissheten, säger Edna Graneli.

TEXT

JÖRGEN DANIELSSON

jorgen.danielsson@barometern.se

Edna Graneli svarade ja på frågan om hon ville ingå i Forskningsberedningen. "Det kändes viktigt för lilla Kalmar. De valde någon de

"Själv vill jag gärna dra en lans för äldre forskare – de

FRÅGOR OCH SVAR - Edna Graneli medverkade i forskningsberedningen som nyligen lämnade en rapport ledd av högskole- och forskningsministern Tobias Krantz. Hon redovisar nu sin syn på förslaget.

1 Vad betyder förslaget för forskningen ur vårt regionala perspektiv med Linnéuniversitetet i Kalmar och Växjö?

– Forskningsberedningens analys och åtgärdsförslag behandlar svensk forskning ur ett nationellt och globalt perspektiv, inte ur ett regionalt. Syftet är att stärka svensk forskning i relation till omvärlden och öka industrins konkurrenskraft genom att förbättra kontakterna mellan företagsforskning och forskning på universitet och högskolor.

den och öka industrins konkurrenskraft genom att förbättra kontakterna mellan företagsforskning och forskning på universitet och högskolor.

– Generella åtgärder som stärker svensk forskning gynnar givetvis också Linnéuniversitetet. Forskningsberedningen noterar i rapporten att högskolorna och de mindre universi-

teten är viktiga för regional rekrytering av studenter och för kontakter med små och medelstora företag.

– Här fyller högskolor och mindre universitet, till exempel Linnéuniversitet, en viktig funktion som bör ges förstärkt statligt stöd.

– Forskningsberedningen noterar också att hög-

"Syftet är att stärka svensk forskning i relation till omvärlden och öka industrins konkurrenskraft."

skolorna och de små universiteterna i flera fall lyckats med en profilering på smalare områden i form av forskargrupper i den internationella frontlinjen.

2 Nämn några områden som vi är bra på här och som stämmer med forskningsberedningens ambitioner, och områden som du tycker borde ha höjts upp mer i rapporten. Vilka har du drivit på extra för?

– Forskningsberedningen är försiktig i att peka ut särskilda områden och jag har liksom de andra ledamöterna i beredningen inte lobbat för det egna universitetet.

– För svenskt näringsliv är till exempel forskning, inom medicin, elektronik och skogsråvara viktig. Ett område där Sverige kan skapa en internationellt framgångsrik nisch är forskning om naturresurser, miljö och miljöteknik. Här har Linnéuniversitetet flera styrkeområden.

3 Vad betyder forskning för vår region för att få fler nya jobb, och fler forskare och studenter. Framtida attraktiva ämnesområden att fokusera på.

– Utbildning och forskning blir allt viktigare

i den globaliserade världen inte minst för länder som Sverige där massproducerande tillverkningsindustri inte kan konkurrera med låglöneländer. Därför är forskning av stor vikt för Linnéuniversitetets region.

– Alla åtgärder som höjer den postgymnasiala

"Tjänstesektorn blir allt viktigare och här finns uppenbara utvecklingsmöjligheter för regionen."

forskningens framtid

tycker kan något. Det var inte efter kvotering.

FOTO: LARS JOHANSSON

är synnerligen produktiva”

utbildningen kvalitet är gynnsamma, liksom åtgärder för att vässa svensk spetsforskning var helst den är lokaliserad. Detta kräver, som beredningen noterar, satsningar redan i grund- och gymnasieskolan.

– Tjänstesektorn blir allt viktigare och här finns uppenbara utvecklingsmöjligheter för regionen, till exempel inom miljö, turism och design. Områden där en starkt regionalt förankrad forskning, i samarbete med till exempel små och medelstora företag är mycket betydelsefull.

4 Hur går det till att arbeta i forskningsberedningen? Kvinnligt inflytande, manligt?

– Forskningsberedningen är sammansatt av en grupp personer med erfarenhet av forskningsfrågor både i industrin och vid universitet och högskolor. Vi har träffats ett antal gånger i Stockholm för några timmars diskussioner under ledning av Tobias Krantz. Baserat på diskussionerna har ett utkast till rapport tagits fram, som sedan kommenterats i flera steg vid mötena och via e-post. Det har varit ett givande och tagande

och forskningsberedningens analyser och förslag är givetvis en kompromiss mellan ledamöternas och ministerns åsikter.

– I rapporten poängteras till exempel de unga forskarna, doktorander och postdocs, och flera förslag går ut på att prioritera denna kategori, som ju utgör framtidens forskningsledare. Det tycker jag är bra eftersom forskarkarriären är osäker och antagligen skrämmer bort en hel del begåvningar eller får dom att flytta utomlands.

– Själv vill jag gärna dra en lans för äldre forskare

FAKTA

Forskningsberedningens förslag

■ Bygg ut forskningen i Sverige. Sverige måste fortsätta att tillhöra de länder som avsätter mest resurser för forskning och utveckling.

■ Skapa tydliga drivkrafter för kvalitet. Cirka hälften av forskningen i dag finansieras av konkurrensutsatta medel och trots det har svensk forskningskvalitet mätt antalet citeringar minskat mot jämförbara länder.

■ Stärk innovationskraften i svensk forskning. Länka samman utbildning, forskning och innovation i EU genom den så kallade Kunskapstriangeln.

■ Utarbeta strategier för investeringar i forskningens infrastruktur. Ett exempel på det är den europeiska forskningsanläggningen ESS, som ska byggas i Skåne.

■ Öka satsningen på "wild cards" inom forskningen. Med det menas bättre möjlighet att finansiera riskfyllda projekt, där i dag forskningsråden och finansierare betecknas som alldeles för försiktiga.

■ Stärk forskarutbildningen. Förbättra doktorandernas villkor. Forskarutbildningen måste kvalitetssäkras. Kvalitet och genomströmning behöver ökas. Rörligheten mellan lärosäten och akademi och näringsliv och utbildningen bör göras ännu mer internationell än i dag.

■ Villkoren i forskarutbildningen behöver förbättras samtidigt som kraven vid antagning skärps så att fler forskarbegävningar även från studieovana miljöer fortsätter i en forskarkarriär. Relevant erfarenhet från näringsliv och andra samhällssektorer bör kunna vara en merit.

■ Inrätta ett nationellt elitprogram för yngre begåvade forskare.

■ Spets förutsätter bredd. Rusta upp utbildningsväsendet från förskola till forskning.

■ Genomför en särskild satsning på att locka internationella toppforskare till Sverige.

■ Inför en skatterabatt för små och medelstora företags satsning på forskning och utveckling. Inför ett riskkapitalavdrag för företag för att uppmuntra privata investeringar.

■ Intensifiera ansträngningarna att få fler att söka sig till naturvetenskap och teknik.

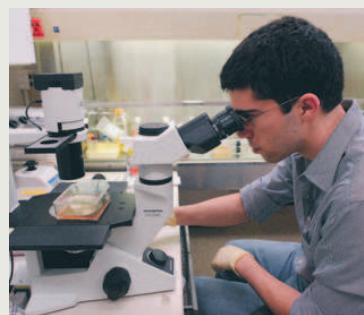
■ Satsa på det livslånga lärandet. Inför ett kompetenskonto.

■ Öka autonomi för landets universitet och högskolor, alltså deras självständighet.

Källa: Forskningsberedningens förslag 2010

Tobias Krantz (FP) har lett utredningen.

re eftersom de enligt statistiken ofta är synnerligen produktiva och har en enorm erfarenhet. Det nuvarande pensionssystemet och finansieringen av forskningen missgynnar denna kategori. Det är en klar form av åldersdiskriminering.

– Detta är något som är mycket negativt för Sverige särskilt med tanke på att

”I USA är pensionsåldern för framgångsrika forskare betydligt mer flexibel än inom EU.”

ungdomskullarna krymper, samtidigt som vi får en allt större andel äldre. De måste i framtiden, eller snarare redan nu, förmås att fortsätta i arbetslivet, inte minst inom högre utbildning och forskning.

– I USA är pensionsåldern för framgångsrika forskare betydligt mer flexibel än inom EU dit Sverige ju hör. Varför måste din ålder synas när du skriver en CV för att söka forskningsanslag? Det behövs inte inom EU men i Sverige. Kompetensen ska avgöra, inte åldern.

JÖRGEN DANIELSSON

KALENDERN

Publicering i tidningen sker i mån av plats. Skriv in ditt evenemang på www.barometern.se/bonus/kalendern/

MOTION

Långvikens Bastu

Sommaröppet: Damer tisdagar 16–19. Långviken, Kalmar.
Prova-På-Paddling
11/5–28/9 Tisdagar 17.30–19.00 och 19.00–20.30. För dig som är nybörjare och som vill prova på att paddla kajak. För vuxna och ungdomar från 15 år. Kalmar Kanotklubb, Ekudden.

Prova-På-Paddling barn/ungdom

1/6–31/8 Instruktörsledd Prova-På-paddling för barn/ungdomar 10–14 år. Tisdagar kl. 18. Ta med ombyteskläder. Kalmar Kanotklubb, Ekudden.

MUSIK

Musikcafé – på en tisdag

10/8 kl 18.30–20.00 Simon Nylander med musicerande gäster, bland annat artister från musikalen Grease. Obs ändrad dag. Dörby församlingshem.

UTSTÄLLNING

Habana Libre

12/6–5/9, 4 videoverk av Artur Zmijewski. Kalmar konstmuseum, stadsparken.

Regalskeppet Kronan

1/7–31/8 alla dagar kl 10–17. Upplev den spännande berättelsen om stormaktstidens mäktigaste skepp som exploderade och sjönk 1676 och återfanns 1980. Kalmar läns museum.

Sommar på länsmuseum

1/7–31/8 kl 10–17 Sommarguidningar varje dag. Fenomenet fotboll kl 10.30, Kronan kl 11, 13 (eng), 14, 16, I dödens fotspår kl 12, 15.

Konstutställning i Lindsdal

1/6–31/8 kl 9–18 Akvarelltavlor visas på Ekelunds Café i Lindsdal med detaljerade motiv på till exempel Kalmar Slott, Ölandsbron, riddare till häst, diligens med mera. Ekelunds Café, Lindsdal.

Seedbed

11/6–29/8 Konstnär Johanna Gustafsson Fürst. Kalmar konstmuseum, Stadsparken.

Svenska Uppfinningar

5/7–27/8 Föreningen Svenskt Uppfinnaremuseum visar upp ett 90-tal olika svenska uppfinningar. Huvudbiblioteket i Kalmar.

Georg Baselitz

22/5–22/8 Georg Baselitz och hans relation till Carl Fredrik Hill, Ernst Josephson och August Strindberg. Dagl 11–17, onsd 11–20. Kalmar konstmuseum, Stadsparken.

Utställning med samtidskonst

1/7–15/8 kl 12–17 Måleri och skulptur med Hans Lannér, Susanne Simonson, Anne-Marie Nordin, Per-Ivar Lindkrantz, Susanne Bonja, Danilo Stankovic och Markus Åkesson. Galleri Monica Strandberg, Slottsvägen 1C.

Emanuel Cederqvist

10/7–14/8 Ingenting har hänt. Fotografi. Tisdag–fredag 12–17, lördag 11–14. Teatergalleriet, Olof Palmes gata 1.

Veteranfordon

10/8 kl 18–21 Veteranfordon visas i Kalmar Folkets Park varje tisdag till och med den 17 augusti. Folkets park.

ÖVRIGT

Minigolf

20/7–10/9 Spela minigolf på Ekudden. Öppet alla dagar 11–21 (spela till 22.00). Ekudden, Kalmar.

Trädgård och café

3/5–31/8 Krusenstiernska gården är öppen vardagar från kl 11, helger från kl 12. Lördagar under juli stängt. Krusenstiernska gården.